

Spis treści

WSTĘP	9
1. MECHANIZMY POWSTAWANIA BÓLU	
<i>Jerzy Wordliczek, Jan Dobrogowski</i>	11
Patomechanizm bólu ostrego	13
Patomechanizm bólu przewlekłego	18
Ból neuropatyczny	20
2. METODY LECZENIA BÓLU	
Farmakoterapia	29
Nieopiodowe leki przeciwbólowe – <i>Jerzy Wordliczek,</i> <i>Jan Dobrogowski</i>	29
Opiodowe leki przeciwbólowe – <i>Jan Dobrogowski, Jerzy Wordliczek</i>	41
Ko-analgetyki (adjuwanty) – <i>Jerzy Wordliczek, Jan Dobrogowski</i> . .	57
Inwazyjne metody leczenia bólu	65
Blokady układu nerwowego (diagnostyczne, prognostyczne i lecznicze) – <i>Jan Dobrogowski, Jerzy Wordliczek</i>	65
Zastosowanie opiodów i leków nieopiodowych w blokadach układu nerwowego – <i>Jerzy Wordliczek, Jan Dobrogowski</i>	90
Blokady neurolityczne i inne zabiegi neurodestrukcyjne – <i>Jan Dobrogowski, Jerzy Wordliczek</i>	108
Niefarmakologiczne metody leczenia bólu	119
Neuromodulacja – <i>Jerzy Wordliczek, Jan Dobrogowski</i>	119

Psychologiczne metody leczenia bólu – <i>Marta Ciupik, Jan Dobrogowski</i>	134
Fizyczne metody leczenia bólu – <i>Jerzy Wordliczek, Jan Dobrogowski</i>	147
Leczenie manualne zespołów bólowych kręgosłupa – <i>Jan Dobrogowski, Jerzy Wordliczek</i>	154
3. KLINICZNA OCENA I POSTĘPOWANIE TERAPEUTYCZNE W WYBRANYCH ZESPOŁACH BÓLU OSTREGO I PRZEWLEKŁEGO	171
Kliniczna ocena chorego z bólem – <i>Jan Dobrogowski, Jerzy Wordliczek</i>	171
Taksonomia bólu	171
Skale oceny bólu	172
Kliniczna ocena chorego z bólem pooperacyjnym	175
Kliniczna ocena chorego z bólem przewlekłym	177
Ból pooperacyjny i pourazowy – <i>Jerzy Wordliczek, Jan Dobrogowski</i>	187
Uśmierzanie bólu pooperacyjnego	187
Uśmierzanie bólu pourazowego	204
Przetrwwały ból pooperacyjny i pourazowy	207
Epidemiologia bólu przewlekłego – <i>Jan Dobrogowski, Jerzy Wordliczek</i>	209
Bóle głowy i twarzy – <i>Jan Dobrogowski, Jerzy Wordliczek</i>	212
Bóle głowy	212
Bóle twarzy	223
Neuropatyczne zespoły bólowe – <i>Jan Dobrogowski, Jerzy Wordliczek</i>	233
Półpasiec i neuralgia popółpaścowa	234
Polineuropatie	239
Neuropatie obwodowe	242
Przetrwwały ból pooperacyjny i pourazowy	243
Ból fantomowy	244
Złożone wieloobjawowe miejscowe zespoły bólowe	247
Ból ośrodkowy	251
Zespoły bólowe narządu ruchu – <i>Jan Dobrogowski, Jerzy Wordliczek</i>	255
Choroba zwyrodnieniowa stawów	255
Fibromialgia	263
Osteoporoza	266
Zespoły bólowe kończyn górnych	267
Zespoły bólowe kończyn dolnych	271
Bóle kręgosłupa – <i>Jan Dobrogowski, Jerzy Wordliczek</i>	276
Schemat badania chorych z bólami kręgosłupa	277
Zespoły bólowe kręgosłupa szyjnego	280
Bóle kręgosłupa piersiowego i klatki piersiowej	282
Zespoły bólowe kręgosłupa lędźwiowo-krzyżowego	283
Ból kości ogonowej (<i>coccygodynia</i>)	290
Leczenie bólu u dzieci – <i>Krzysztof Kobylarz, Iwona Szlachta-Jezioro</i>	292
Leczenie bólu ostrego u dzieci	292

Leczenie bólu przewlekłego u dzieci	310
Leczenie bólu u chorych w wieku podeszłym – <i>Jerzy Wordliczek,</i> <i>Jan Dobrogowski</i>	325
Epidemiologia bólu	325
Zmiany w układzie nocyceptywnym	326
Wpływ czynników psychologicznych na percepcję bólu w podeszłym wieku	327
Zależne od wieku różnice w odczuwaniu i odbiorze bólu	328
Leczenie	330
Ból u chorych na nowotwór – <i>Maciej Hilgier</i>	339
Skała problemu	339
Ocena bólu nowotworowego	340
Schemat WHO	344
Strategia leczenia opioidami	349
Zespoły bólowe w chorobie nowotworowej	350
Regiony ciała	357
Bóle spowodowane leczeniem	358
Bóle przebijające	358
Trudne sytuacje w opiece paliatywnej – <i>Małgorzata Krajnik</i>	364
Zasady leczenia objawowego	365
Umieranie	380
Podsumowanie	383
Zastosowanie silnie działających opioidów u pacjentów z bólem nienowotworowym (zalecenia) – <i>Jan Dobrogowski, Jerzy Wordliczek</i>	385
Zasady stosowania „silnych” opioidów w leczeniu bólu nienowotworowego	386
Leczenie w okresie próbnym	389
Kontynuacja leczenia „silnymi” opioidami	390
Monitorowanie przebiegu leczenia	390
Zasady organizacyjne	391
Przeciwwskazania do stosowania opioidów u pacjentów z bólem nienowotworowym	391
Stosowanie leków wspomagających	392
ANEKS	395
WYKAZ SKRÓTÓW	396
INFORMACJE O LEKACH	397
SKOROWIDZ	417